

A KŐHEGYI KÁPOLNA TÖRTÉNETE GESCHICHTE DER STEINBERGKAPELLE

Budaörsre az 1720-as évek elejétől római katolikus német telepesek érkeztek. Vallási életük fő színtere a Nepomuki Szent János-templom volt, amelyet 1738-ban kezdtek el építeni. A még épülő templomot 1745-ben szentelték fel, de mai formáját csak 1810-re nyerte el. A Nepomuki Szent János-templom mellett fokozatosan épültek fel a vallásos élet egyéb épületei és emlékei is, a határt jelölő vagy fogadalmából, hálából emelt keresztek és képoszlopok, valamint a kápolnák.

A zsellérsorban élő Wendler Ferenc egy olyan családban nevelkedett, ahol a mély vallásosság a mindennapokat és az ünnepeket egyaránt átjárta. Wendler Ferenc több álmában is megjelent Szűz Mária, élete azonban akkor változott meg, amikor 1853-ban, munka közben ráomlott a vályogfejtő és teljesen eltemette őt. Társai azt hitték, már sosem látják viszont élve, de amikor a holttestét ki akarták ásni, sértetlenül került elő a föld alól. Ferenc megmenekülését a Szűzanyának, és az ő óvón ráterített köpenyének tulajdonította, és megfogadta, hogy hálából kápolnát épít. Helyét annál a vadrózsabokornál jelölte meg, amelynek szirmain a Szűzanya arcát látta. Alapkövét 1855. május 5-én rakták le és október 15-én szentelték fel. A hagyomány szerint a budaörsi Szeplőtelen Fogantatás kápolna volt az első a világon, ami ezt a nevet kapta, és maga IX. Pius küldte ajándékba a Szűz Mária-szobrot.

Wendler Ferenc felesége halála után megkezdte a Kő-hegyen remetelakjának a kialakítását, ahova 1878-ban költözött fel, és egészen 1897-ben bekövetkezett haláláig gondozta a kápolnát. A Kő-hegy a kápolnával, a mellette álló Szentháromság szoborral és a kőkereszttel, valamint a sziklába állított fémkereszttel Budaörs szimbóluma lett. A hely jelentősége pedig tovább nőtt, amikor 1933-ra közadakozásból és jórészt társadalmi munkából itt épült fel a passiójátékok állandó díszlete.

Nach Wudersch (Budaörs) kamen zu Beginn der 1720-er Jahre römisch-katholische deutsche Siedler. Hauptschauplatz ihres religiösen Lebens war die Kirche des Heiligen Johannes von Nepomuk, mit deren Erbauung sie 1738 begannen. Die sich noch im Bau befindende Kirche wurde 1745 eingeweiht, aber ihre heutige Form erhielt sie erst 1810. Neben der Kirche des Heiligen Johannes von Nepomuk entstanden nach und nach weitere Gebäuden und Denkmäler des religiösen Lebens, Wegkreuze und Bildstöcke, die als Flurmarkierung oder aus Gelübde, aus Dankbarkeit gestellt wurden, sowie die Kapellen.

Der als Zinsbauer lebende Franz Wendler wuchs in einer Familie auf, in der die tiefe Religiosität sowohl die Alltage, als auch die Festtage gleichermaßen prägte. Die Jungfrau Maria erschien für Franz Wendler oft im Traum, sein Leben änderte sich aber erst dann, als er 1853 bei der Arbeit in einer Lehmgrube von Erdmassen gänzlich verschüttet wurde. Seine Kumpel dachten, er hätte nicht überlebt, aber als sie seinen Leichnam bergen wollten, fanden sie ihn lebend vor. Da erzählte ihnen Franz, dass er sein Überleben einzig und alleine der Heiligen Jungfrau und ihrem um ihn gelegten schützenden Umhang zu verdanken habe, und er gelobte, aus Dankbarkeit eine Kapelle zu errichten. Ihre Stelle markierte er bei jenem Wildrosenbusch auf dem Steinberg, in dessen Blüten er das Gesicht der Heiligen Jungfrau gesehen hatte. Am 5. Mai 1855 wurde der Grundstein gelegt und am 15. Oktober wurde die Kapelle eingeweiht. Der Überlieferung nach war die Budaörser Kapelle der Unbefleckten Empfängnis die erste auf der Welt mit diesem Namen, und Pius IX. schickte selbst als Geschenk die Statue der Jungfrau Maria.

Nach dem Tod seiner Frau begann Franz Wendler eine Klausur auf dem Steinberg zu errichten, zog 1878 dort ein, und pflegte bis zu seinem Tod 1897 die Kapelle. Der Steinberg mit der Kapelle, der Heiligen Dreifaltigkeitsstatue und dem Steinkorpus daneben, sowie dem Eisenkreuz auf dem Felsen, wurden zum Symbol von Wudersch. Die Bedeutung des Ortes wuchs dann weiter, als 1933 aus Spenden und größtenteils aus Gemeinschaftsarbeit hier auch die ständigen Kulissen zu den Passionsspielen erbaut wurden.

Üdvözlét Budaörsről — Gruss aus Budaörs
WENDLER FERENC a kőhegyi kápolna a szeplőtelen fogantatáshoz alapítója és építője
FRANZ WENDLER, Stifter und Erbauer der Steinberger Kapelle zur unbefleckten Empfängnis

Wendler Ferenc Kő-hegyen épített remetéháza előtt
Franz Wendler vor seinem Eremitenhaus auf dem Steinberg
(Kreis Tamás képeslapgyűjteményéből / Ansichtskartensammlung Tamás Kreis)

Üdvözlét Budaörsről
Gruss aus Budaörs
A szeplőtelen fogantatás kápolnája
Kapelle der unbefleckten Empfängnis

A Kőhegyi kápolna és környezete egy XX. század első felében kiadott képeslapon
Die Steinbergkapelle und ihre Umgebung auf einer Ansichtskarte aus der ersten Hälfte des 20. Jahrhunderts
(Kreis Tamás képeslapgyűjteményéből / Ansichtskartensammlung Tamás Kreis)

A Kőhegyi kápolna az évtizedek során fontos búcsújáráshelyé vált
Die Steinbergkapelle wurde im Laufe der Jahrzehnte zu einer wichtigen Pilgerstätte
(Bleyer Jakob Helytörténeti Gyűjtemény / Jakob Bleyer Heimatmuseum)

Wendler Ferenc síremléke, akir 1897-ben a Kőhegyi kápolna mögött temettek el
Grabstätte von Franz Wendler, der 1897 hinter der Steinbergkapelle
beigesetzt wurde
(Bleyer Jakob Helytörténeti Gyűjtemény / Jakob Bleyer Heimatmuseum)

A Kőhegyi kápolna mögött épített jeruzsálemi épületek egy része az 1930-as években
Ein Teil der Jerusalem-Gebäuden in den 1930-er Jahren hinter der Steinbergkapelle
(Bleyer Jakob Helytörténeti Gyűjtemény / Jakob Bleyer Heimatmuseum)

A kiállítás megvalósítását támogatta / Die Umsetzung der Ausstellung wurde unterstützt:
Heimatverein Budaörs/Wudersch e. V. und Budaörser Heimatmuseum Bretzfeld